

Српско археолошко друштво

Археолошки институт Београд

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XL СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

И

**ПРОСЛАВА 70 ГОДИНА АРХЕОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
(MNEMOSYNON FIRMITATIS)**

Београд, 5-7. јун 2017. године

Програм, извештаји и апстракти

Београд 2017

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР СКУПА

др Миомир Кораћ, директор, Археолошки институт, Београд
мр Бојана Борић-Брешковић, директор, Народни музеј у Београду
др Снежана Голубовић, заменик директора, Археолошки институт, Београд
Гордана Грабеж, оперативни директор, Народни музеј у Београду
др Адам Црнобрња, председник Српског археолошког друштва
др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва

НАУЧНИ ОДБОР СКУПА

др Миомир Кораћ, Археолошки институт, Београд
проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду
проф. др Марија Ђурић, Лабораторија за антропологију, Институт за Анатомију,
Медицински факултет, Универзитет у Београду
prof. dr Boris Kavur, Univerzitet Primorska, Koper, Slovenija
др Наташа Миладиновић-Радмиловић, Археолошки институт, Београд
dr Mario Novak, Institut za antropologiju, Zagreb, Hrvatska
doc. dr Martina Blečić Kavur, Univerzitet Primorska, Koper, Slovenija
доц. др Дејан Радичевић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду
др Адам Црнобрња, Народни музеј у Београду
др Александра Папазовска, Археолошки музеј на Македонија, Скопје,
Македонија
др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд
dr Csaba Szabó, Universität Erfurt, Germany

Приредили: Војислав Филиповић и Адам Црнобрња

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Археолошки институт Београд

За издавача: Адам Црнобрња и Миомир Кораћ

Штампа: Графички центар, Београд

Тираж: 250

Бесплатан примерак
ISBN 978-86-80094-05-2

XI скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва финансиран је средствима Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Министарства културе и информисања Републике Србије

Организацију скупа помогли су Народни музеј у Београду и Филозофски факултет Универзитета у Београду.

ПОНЕДЕЉАК 5. ЈУН 2017.

од 10h Пријављивање учесника, **Српска академија наука и уметности**, Кнез Михаилова 35, уплата обавезне котизације од 2.500 дин за учеснике који нису чланови САД, 1.500 дин за заједничку вечеру.

12h **Отварање прославе и скупа - СВЕЧАНА САЛА САНУ**

- 12.00 - Академик г. Владимир Костић, председник САНУ
- 12.10 - Министар г. Младен Шарчевић, Министарство просвете науке и технолошког развоја
- 12.20 - Др Миомир Кораћ, директор Археолошког института
- 12.25 - Пројекција филма *Археолошки институт*
- 12.55 - Др Адам Црнобрња, председник Српског археолошког друштва
- 13.00 - Коктел – Клуб САНУ

15-19h **Рад по секцијама и сесијама**

Сесија *Насељавање клисура и кањона у праисторији, антици и средњем веку* (Кнез Михаилова 36, I спрат, сала 102)

Секција за класичну археологију (САНУ, I спрат, сала 3)

Секција за биоархеологију (САНУ, I спрат, сала 1)

19:30h **Свечано отварање виртуелне археологије *Проширена стварност***

Простор испред САНУ и предворје улаза САНУ, Кнез Михаилова 35

НАСЕЉАВАЊЕ КЛИСУРА И КАЊОНА
У ПРАИСТОРИЈИ, АНТИЦИ И СРЕДЊЕМ ВЕКУ
(сесија, Д. Михаиловић, С. Петковић и Д. Радичевић)
15-19h - Кнез Михаилова 36, I спрат, сала 102

Т. Доганџић, Д. Михаиловић, ДИСТРИБУЦИЈА НАЛАЗИШТА И НАСТАЊЕНОСТ БАЛКАНСКОГ ПОЛУОСТРВА У СРЕДЊЕМ И РАНОМ ГОРЊЕМ ПАЛЕОЛИТУ

Д. Борић, Ђ. Мутри, Р. Хопкинс, Е. Кристијани, Ј. Ћалић, НОВА ПАЛЕОЛИТСКА ИСТРАЖИВАЊА У ЂЕРДАПУ И ЊЕГОВОМ ЗАЛЕЂУ

С. Плавшић, С. Драгосавац, ПРОСТОРНА ОРГАНИЗАЦИЈА ТЕХНО-ЕКОНОМСКОГ ПОНАШАЊА У УНУТРАШЊОСТИ ШАЛИТРЕНЕ ПЕЋИНЕ

Д. Михаиловић, В. Димитријевић, Т. Доганџић, С. Кун, Ш. Мекферон, Б. Михаиловић, ПАЛЕОЛИТСКА СТАНИШТА НА ЦЕНТРАЛНОМ БАЛКАНУ ИЗ ПЕРИОДА МАКСИМУМА ПОСЛЕДЊЕГ ГЛАЦИЈАЛА

И. Живаљевић, УЛОГА ПЕЈЗАЖА И РИБОЛОВА У НАСЕЉАВАЊУ ЂЕРДАПСКЕ КЛИСУРЕ ТОКОМ 13,000-5500. ПРЕ Н.Е.

А. Капуран, НАСЕЉАВАЊЕ КАЊОНА РЕКА ИСТОЧНЕ СРБИЈЕ У ПЕРИОДУ КАСНОГ ЕНЕОЛИТА

Дискусија / Discussion

С. Петковић, КАСНОАНТИЧКА УТВРЂЕЊА У КЛИСУРИ ТРГОВИШКОГ ТИМОКА

В. Пецикоза, ИСТРАЖИВАЊА АНТИЧКИХ ЛОКАЛИТЕТА НА ПРОСТОРУ БАЧЕВАЧКО-ЛЕЛИЧКОГ КРАСА У ЗАПАДНОЈ СРБИЈИ

П. Пејић, ΣΤΕΝΕΣ – ТЕМСКО – ТЕМАЦ

О. Петров, АНТИЧКЕ И СРЕДЊОВЕКОВНЕ ТВРЂАВЕ У ДЕМИРКАПИСКОЈ КЛИСУРИ

Д. Рашковић, Г. Гаврић, РАМ ЗА АРХЕОЛОШКУ СЛИКУ СТА-
ЛАЊКЕ КЛИСУРЕ

М. Милосављевић, Н. Ћосић, КЛИСУРА ЦРНИЦЕ КАО ПУС-
ТИЊА ИСИХАСТА

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА КЛАСИЧНУ АРХЕОЛОГИЈУ

(секција, Н. Гавриловић Витас)

15h - САНУ, I спрат, сала 3

А.Н. Црнобрња, КОСМАЈСКА РУДНИЧКА ОБЛАСТ У АНТИ-
ЦИ: РЕВИЗИОНА РЕКОГНОСЦИРАЊА 2015. И 2016. ГОДИНЕ

Б. Лучић, АРХЕОЛОШКА ТОПОГРАФИЈА ГРАДСКЕ ТЕРИТО-
РИЈЕ СИРМИЈУМА

С. Вуковић-Богдановић, С. Реџић, ПИШТАЉКЕ ЗА ДРЕСИ-
РАЊЕ И ДОЗИВАЊЕ ПАСА ТОКОМ ЛОВА? ТЕХНОЛОШКИ,
ФУНКЦИОНАЛНИ И КУЛТУРНИ АСПЕКТИ ПРОБУШЕНИХ
ПАРОЖАКА ЈЕЛЕЊЕГ РОГА ИЗ ВИМИНАЦИЈУМА

I. Danković, Lj. Jevtović, NOVI NALAZ RIMSKE ОРЕКАРСКЕ
РЕЋИ U KRUGU TERMОЕЛЕКТРАНЕ „KOSTOLAC A“

R. Zotović, ČETIRI RETKE I NEUОBИČAJENE POSVETE SA
PODRUČJA VIMINACIUMA I NAISA

С. Стојановић, АРХЕОЛОШКИ НАЛАЗИ КАО ИНДИКАТОРИ
ПРИСТАНИШТА

Дискусија / Discussion

А.С. Ропкић Ђорђевић, РУРАЛНА НАСЕЉА ТИПА ВИЈА
РУСТИКА НА ПРИМЕРУ СЕВЕРОЗАПАДНЕ СРБИЈЕ

Т.Е. Чершков, Г.В. Илијић, РАНОХРИШЋАНСКИ САКРАЛНИ
КОМПЛЕКС У СЕЛУ СТАНИЧЕЊЕ КОД ПИРОТА

П. Пејић, НАСТАВАК АРХЕОЛОШКИХ ИСКОПАВАЊА РА-
НОХРИШЋАНСКЕ БАЗИЛИКЕ НА САРЛАХУ У ПИРОТУ
2016.

М. Бунарџић, АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА ТВРЂАВЕ ГО-
ЛУБАЦ СА ПОДГРАЂЕМ

М. Guštin, ARHEOLOŠKA RIZNICA SRBIJE NA PIJACI EUROPE

A.H. Khalifa, LIBYAN CULTURAL IDENTITY OVER ARCHAEO-
LOGICAL RESEARCHER (POLITICAL REGIMES VS CULTUR-
AL HERITAGE)

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА БИОАРХЕОЛОГИЈУ **(секција, Н. Миладиновић-Радмиловић)** **15h - САНУ, I спрат, сала 1**

Ј. Булатовић, М. Марић, Д. Филиповић, АРХЕОЗООЛОШКИ
И АРХЕОБОТАНИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ ДРУШТВЕНО-ЕКО-
НОМСКИХ ПРИЛИКА НА ЦЕНТРАЛНОМ БАЛКАНУ НА
ПРЕЛАЗУ ИЗ НЕОЛИТА У ЕНЕОЛИТ

В. Филиповић, БРОНЗАНЕ ИГЛЕ ТИПА БЕЛОТИЋ И ФЕНО-
МЕН ДУГАЧКИХ БРОНЗАНИХ ИГАЛА

Н. Миладиновић-Радмиловић, АНТИЧКИ СИРМИЈУМ – ТРА-
ГОВИ ЈЕДНЕ НЕУСПЕЛЕ ПОЛИТИКЕ

Н. Шаркић, МОГУЋ СЛУЧАЈ СКОРБУТА СА ВИМИНАЦИЈУ-
МА

Н. Миладиновић-Радмиловић, К. Ђукић, Д Вуловић, ФОРМИ-
РАЊЕ АНТИЧКЕ АНТРОПОЛОШКЕ ЗБИРКЕ У МУЗЕЈУ СРЕ-
МА У СРЕМСКОЈ МИТРОВИЦИ

Дискусија / Discussion

Đ. Antonijević, K. Đukić, V. Ivanišević, M. Đurić, THE INVESTIGATION OF ARCHITECTURAL DESIGN OF THE RED CORAL FOUND AT CARIČIN GRAD VIA MICRO COMPUTED TOMOGRAPHY ANALYSIS

К. Ђукић, М. Кокановић, МЕТОДОЛОШКИ ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕНЕ ПОЛА КОД ОДРАСЛИХ ИНДИВИДУА: ГРОБ 100 СА АВАРСКЕ НЕКРОПОЛЕ ЧИК

Т. Павловић, К. Ђукић, СЛУЧАЈ ХИДРОЦЕФАЛИЈЕ ДЕЧИЈЕГ СКЕЛЕТА СА ЛОКАЛИТЕТА АНИНЕ-ЂЕЛИЈЕ

M. Novak, S. Filipović, I. Janković, MASAKR NA RUBU IMPERIJA – OZLJEDE UZROKOVANE NAMJERNIM NASILJEM IZ MASOVNE NOVOVJEKOVNE GROBNICE U OSIJEKU, ISTOČNA HRVATSKA

Ž. Bedić, A. Azinović Bebek, UČESTALOST TRAUMA NA KOŠTANOM UZORKU IZ ŽUMBERKA

Дискусија / Discussion

Д. Бизјак, МЕДИЦИНСКА ПРАКСА У ПИРОТУ ОД КРАЈА ХVIII ДО КРАЈА ХIХ ВЕКА: ИСТОРИЈСКА ГРАЂА И ПЕРСПЕКТИВЕ У БИОАНТРОПОЛОШКИМ ИСТРАЖИВАЊИМА

Ј. Марковић, Ј. Јовановић, ЗДРАВСТВЕНИ СТАТУС СТАНОВНИКА СРЕДЊОВЕКОВНОГ НАСЕЉА ВИНЧА-БЕЛО БРДО

Н. Јановић, А. Јановић, УТВРЂИВАЊЕ ПОЛНЕ ПРИПАДНОСТИ ИНДИВИДУА У РЕЦЕНТНОЈ ПОПУЛАЦИЈИ НА ОСНОВУ МОРФОЛОГИЈЕ КОСТИЈУ ЗГЛОБА КОЛЕНА

А. Јановић, П. Павићевић, М. Ђурић, НЕУОБИЧАЈЕНИ ОТВОРИ НА ПОВРШИНИ ПРШЉЕНСКИХ ТЕЛА: АНАТОМСКИ ВАРИЈЕТЕТ ИЛИ ЗНАК ПАТОЛОШКИХ ПРОМЕНА

Ђ. Брацановић, Д. Ђонић, ХИПЕРОСТОЗА ФРОНТАЛНЕ КОСТИ У ИСТОРИЈСКИМ И МОДЕРНИМ ПОПУЛАЦИЈАМА

Дискусија / Discussion

УТОРАК 6. ЈУН 2017.

9–13h Рад по секцијама и сесијама

Секција за праисторијску археологију (Кнез Михаилова 36, I спрат, сала 102)

Сесија *Антички култ на Балкану кроз археолошке налазе и иконографију* (САНУ, I спрат, сала 3)

Секција за средњовековну археологију (САНУ, I спрат, сала 1)

Сесија *Методолошки проблеми и значај стандардизације у обради археолошких података – од ископавања до интерпретације* (САНУ, I спрат, сала 1)

13h **Одржавање XL редовне Скупштине САД (Филозофски факултет, сала 103)**

16h **Наставак рада по секцијама и сесијама**

20h **Заједничка вечера, Ресторан Полет, Краља Милана 31**

Видан Димић, Београд
Драгана Антоновић, Археолошки институт, Београд

ТРЕТМАН КАМЕНОГ МАТЕРИЈАЛА У АРХЕОЛОШКИМ ИСТРАЖИВАЊИМА

Разне врсте материјалних остатака у Србији, нажалост, још увек нису подједнако третиране током археолошких истраживања. Једна од врста налаза којој се често не придаје довољно значаја су камени артефакти. Овакав неповољан третман се огледа, с једне стране, у нескупљању оваквог материјала, а с друге, у неадекватном складиштењу истог. Обе ове ствари су један од основних предуслова за успешну анализу каменог материјала којом успешно може да се реконструише живот једне културе. Треба разликовати примарну обраду на самом терену и секундарну, кабинетску обраду од стране стручњака за камени материјал. Примарна обрада подразумева правилно прикупљање камених налаза с обзиром да сав камен у археолошком слоју није обавезно и археолошки налаз. На неким истраживањима у Србији још увек је присутна пракса одбацивања великих камених артефаката који се тумаче као камен из архитектуре или се потпуно одбацују због величине и немогућности да се исти пренесу у музејски депо. Такав однос према каменом материјалу потпуно мења слику о једном налазишту и технолошком развоју истраживане културе. Обрада каменог материјала на терену подразумева стандардну манипулацију исту за сав археолошки материјал. То је одвајање камених налаза по врсти, што би сваки дипломирани археолог морао да зна (разликовање шта су камени украсни предмети, абразивно оруђе и оно од глачаног и окресаног камена). Разврставање материјала потребно је због његовог бољег чувања. Веома је штетно заједничко паковање свих камених налаза, нарочито великог абразивног оруђа са оним од окресаног камена, што доводи до постдепозиционих оштећења. Даља кабинетска обрада је већ стандардизована и њу изводе посебни стручњаци. Дobar пример односа према прикупљању и обради каменог, али исто тако и других врста покретног материјала, забележен је на великим међународним пројектима, а неки од њих су се изводили и у Србији: Дивостин, Селевац, Винча, Чатал Хијук (Турска), Воден, Нова Надежда и Мурсалево у Бугарској итд. Стандарде који су постављени на њима требало би увести у редовну праксу на археолошким истраживањима у Србији.

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

902/904(048)

902/904:005.745(497.11)''2017''(06)

902/904:061.2(497.11)''2017(06)

СРПСКО археолошко друштво (Београд). Скупштина (40 ; 2017 ; Београд)

Програм, извештаји и апстракти : Српско археолошко друштво, XL скупштина и годишњи скуп и прослава 70 година археолошког института (mnemosynon firmitatis), Београд, 5-7. јун 2017. године / [приредили Војислав Филиповић, Адам Црнобрња]. - Београд : Српско археолошко друштво : Археолошки институт, 2017 (Београд : Графички центар). - 146 стр. ; 21 cm

Тираж 250.

ISBN 978-86-80094-05-2 (САД)

1. Српско археолошко друштво (Београд). Годишњи скуп (40 ; 2017 ; Београд)

а) Српско археолошко друштво (Београд) - 2017 б)

Археолошка истраживања - Апстракти

COBISS.SR-ID 234986252